

Som generosos i solidaris per naturalesa (si ho provem)

L'historiador Rutger Bregman defensa que la revolució comença canviant la manera de veure'ns

SÍLVIA MARIMON MOLAS
BARCELONA

La gent, en el fons, és prou decent. La creença que, per naturalesa, som egoistes, espantadissos i agressius és un mite alimentat durant segles: “Aquesta imatge negativa de la humanitat és un nocebo”, afirma Rutger Bregman (Països Baixos, 1988) a *La humanitat*. És a dir, el contrari del placebo: té conseqüències negatives perquè ens ho creiem.

L'assagista, historiador i pensador neerlandès es va donar a conèixer amb el bestseller *Utopia per a realistes* (Empúries), on demostrava amb diferents experiments a tot el món com es podria erradicar la pobresa amb una renda mínima universal. Però mentre presentava el llibre es va trobar que la reacció de molts lectors era que no s'acabaven de creure que la renda mínima funcionés, perquè la naturalesa humana no és ni generosa ni bondadosa. “Aleshores em vaig adonar que si volia convèncer que era possible una altra educació, un altre sistema penitenciari, democràcia o economia, primer havia d'aconseguir canviar el punt de vista sobre la naturalesa humana”, diu.

Durant sis anys es va dedicar obsessivament a escriure *La humanitat. Una nova esperança* (Empúries/Anagrama). El pensador aporta molta documentació i qüestiona també alguns experiments científics per dinamitar la idea que sense una autoritat ens destruiríem els uns als altres. Al llibre diu que l'egoisme no surt sol, sinó que s'aprèn. Proposa altres maneres de treballar, perquè la manera d'ara (sense llibertat, sense joc, sense motivació intrínseca) fa que cada vegada hi hagi més gent depressiva.

Bregman ja va escandalitzar les grans fortunes quan el van convidar a Davos el 2019 i va dir-los que en comptes de debatre sobre projectes “estúpids” de filantropia, el que havien de fer era centrar-se en el problema real de l'evasió d'impostos i que els rics aportin el que els toca. Ara assegura que hi ha motius per ser optimistes. A Davos, per cert, ja no l'hi han convidat més.

Per què tenim una imatge tan negativa?

La manipulació, els reality i les notícies

El senyor de les mosques és una novel·la distòpica del 1954 de William

Rutger Bregman és autor de *La humanitat. Una nova esperança*. HORST GALUSCHKA / EFE

Golding que narra com un grup de nois britànics queden atrapats en una illa deserta i intenten autogovernar-se amb resultats desastrosos. Golding no tenia gaire fe en la humanitat i va arribar a afirmar que “l'ésser humà produeix mal tal com una abella produeix mel”. L'historiador neerlandès explica, per contradir Golding, una història real: la d'un grup d'estudiants que van sobreviure durant quinze mesos i van saber autogovernar-se a l'illa d'Ata (Tonga), on van naufragar l'11 de setembre del 1966. Bregman fins i tot es va entrevistar amb dos supervivents d'aquella aventura, un dels nois que va naufragar i el capità del vaixell que els va rescatar.

Optimisme “Hi ha un nou moviment progressista preparat per canviar el món”

L'autor n'aporta molts més exemples, sobretot d'experiments científics, i ofereix nous punts de vista sobre els bombardejos de la Segona Guerra Mundial; com els desastres generen onades de col·laboració i una gran resiliència. Bregman aconsella no mirar les notícies perquè “no són bones per a la democràcia”, però defensa “el bon periodisme”: “Les notícies mostren incidents, a vegades són pur sensacionalisme, se centren en excepcions, ens donen una imatge deformada –assegura–. El bon periodisme, en canvi, et dona perspectiva, no només posa el focus en els problemes, sinó que també proposa possibles solucions”. L'historiador recomana co-

mençar el diari pel final i sobretot llegir-lo el cap de setmana: “Si una notícia caduca ràpidament és que no val la pena”.

Quina influència hi tenen els nostres governants?

Més enllà del capitalisme i del comunisme: els béns comunals

Bregman és rotund: “No tenim una democràcia real, votem una aristocràcia, escollim uns dirigents perquè prenguin decisions”. L'autor creu que el poder corromp: “Els poderosos pensen que la resta són com ells: es miren al mirall i hi veuen algú egoista. Però la majoria de gent és molt més decent, el poder els fa pensar el pitjor dels altres”. Ara bé, si la democràcia que tenim no és el millor sistema, quines alternatives hi ha? L'historiador proposa la democràcia participativa. “Hi ha centenars d'exemples que han funcionat, de ciutadans que s'han assegut en una taula i han arribat a compromisos, però suposo que explicar això és avorrit comparat amb els escàndols de la política”.

No es tracta, segons Bregman, ni de comunisme ni de capitalisme ni d'anarquisme. Ell aporta, entre altres idees, els béns comunals. És a dir, que els béns siguin propietat de la ciutadania i el benefici que se'n tregui recaigui en la comunitat de veïns que hi viu. Per exemple, el cas d'Alaska, on el 1976 el govern va decidir repartir els dividendes que generava el petroli entre la ciutadania.

¿Podem confiar en els altres?

L'autor creu que estem preparats per a la revolució

Bregman creu que sí, que estem preparats per a un gran canvi. Des de l'antropologia fins a l'arqueologia, passant per la sociologia i la història, s'estan qüestionant realitats assumides durant dècades: “Què ens fa especials als humans, per què hem sobreviscut? Per la nostra habilitat per cooperar, pel treball en equip. Potser els neandertals eren més intel·ligents individualment però nosaltres ho som col·lectivament”. A diferència de la crisi financera del 2008, Bregman creu que ara sí que hi ha pla B i que vivim el final del neoliberalisme: “Hi ha un nou moviment progressista preparat per canviar el món, són temps aterridors perquè els riscos són enormes, però les noves generacions estan més obertes a idees radicals, la societat està canviant”. ■